

אסתמה: גם אצל פעוטות

מקובל להגדיר אסתמה רק לאחר גיל שנתיים. תוצאות מחקר חדש, המבוסס על 1,500 מקרים, מראות כי אסתמה קיימת החל מגיל חודש וכוללת בעיקר התקפי שיעול חוזרים ולא רק צפופים בריאות

30/05/16

מאת: פרופסור וולוביץ בנימין

טל: 03-6426842

מהי אסתמה בפעוטות?

תוצאות מחקר ארוך שנים, שפורסמו על ידי לאחרונה, מראות כי אין הבדל באסתמה המופיעה בפעוטות מתחת לגיל שנה ובילדים עד גיל 5 שנים, והיא מופיעה אצל פעוטות כבר מגיל חודש-חודשיים. המחלה היא אותה מחלה, וצריך לטפל בה באותן תרופות כמו בילדים גדולים. המחקר, שכלל תצפית ומעקב אחר 1,500 ילדים מתחת לגיל 5, הפריך את הדעה הרווחת כי לא ניתן לאבחן להגדיר ולטפל באסתמה מתחת לגיל שנה.

ממצא שני משמעותי שנמצא במחקר הוא כי אצל פעוטות, בנוסף על צפופים מהריאות וחרחורים, שהם התסמינים המקובלים לאבחון אסתמה אצל ילדים, גם התקפי שיעול ממושכים מעידים על קיום אסתמה בילדים ומגיבים טוב לטיפול אנטי אסתמטי. במחקר נמצא, שלילדים מתחת לגיל שנה וילדים בגיל שנה עד 5 שנים, הייתה היסטוריה רפואית דומה עם אותו רקע של אסתמה במשפחה, אותו מספר ביקורים במיון, אותו מספר אשפוזים, אותו שיעור של שימוש בתרופות סטרואידים ותרופות המרחיבות את דרכי הנשימה. ובעיקר - אותה תגובה חיובית לטיפול בהתקפי האסתמה באמצעות סטרואידים נשאפים. לפיכך מדובר באותה מחלה.

מהם הסימנים המחשידים שפעוט חולה באסתמה?

הסימן העיקרי, כאמור, הם התקפי שיעול חוזרים. סימנים נוספים כוללים קושי בנשימה (קוצר נשימה), חרחורים ונשימה מאומצת. בהמשך יופיעו צפופים בריאות, ועימם הסימנים הקשים ביותר הכוללים קושי בנשימה והקאות (של ליחה).

המחלה מתחילה בהצטננות ובעקבותיה שיעול. בזמן התקף צינורות הנשימה מתכווצים, הדופן שלהם מתנפחת, ומפורש לתוכם ריר סמיך, החוסם את מעבר האוויר ומקשה עליו לעבור. חסימת צינור הנשימה מביאה לקושי בנשימה חרחורים וצפופים. ההתקף חמור יותר בעת השינה. במידה ומצטברת כמות גדולה של ליחה, הפעוט בולע אותה, וכשהקיבה מלאה ליחה הוא עשוי להקיא אותה. זהו השלב המתקדם יותר של התקף האסתמה.

כך, במידה והפעוט משתעל יתר משלושה שבועות, או היו לו כבר יותר משלושה אירועי שיעול ממושכים, או פעוט ששמעו אצלו אפילו פעם אחת צפופים בריאות, אפשר לקבוע שיש לו אסתמה של ילדים וצריך לטפל בו בתרופות אנטי אסתמטיות.

אסתמה אצל פעוטות. אילוסטרציה: שטארסטוק

מה הטיפול המומלץ באסתמה אצל פעוטות? האם ישנן סכנות כלשהן

במשך למעלה מ-30 שנה אני מטפל בילדים ובתינוקות הסובלים מהתקפי אסתמה בילדים רק באמצעות סטרואידים נשאפים (כמו בודיקורט פליקסוטיד קיוואר) ללא שימוש בסטרואידים הניתנים דרך הפה (כמו בטנזול או דנלון).

סטרואידים הניתנים דרך הפה בכדורים או בסירופ (כמו בטנזול , דנלון) עשויים לגרום לילדים בגילאים צעירים לתופעות לוואי קשות, כולל פגיעה בגדילה, הפסקת הצמיחה לגובה, עצבנות ואי שקט. סטרואידים הניתנים באמצעות משאפים או באינהלציה, הינם יעילים יותר בריאות, מאשר סטרואידים הניתנים דרך הפה. וגם: הם ניתנים בכמויות קטנות מאוד, המאפשרות להתגבר על ההתקף מחד, ולא לגרום לנזק, מאידך. המחקר שלי ומחקרים רבים נוספים הוכיחו שגם סטרואידים הניתנים במינון הנמוך המקובל, גם לאורך זמן, לא גורמים לתופעות לוואי והגדילה של הפעוט תקינה לחלוטין. תוצאות המחקר שערכתי בשנים האחרונות ב-1,500 ילדים תומך בניסיוני הקליני והוכיח שהטיפול בסטרואידים נשאפים אפשרי, יעיל ובטוח גם בתינוקות וגם בילדים.

מהם יתרונות הטיפול במשאפים ובמרחיבי - סמפונות אצל פעוטות

ראשית, פעוט שאינו מאובחן כחולה באסתמה, למרות התסמינים, רק משום שלא מקובל לאבחן אסתמה אצל פעוטות, יאובחן בדיאגנוזה אחרת, ויירשם לו טיפול שונה מזה שהוא זקוק לו. בדרך כלל יירשם לו טיפול אנטיביוטי או הוא יקבל סטרואידים הניתנים דרך הפה העשויים לפגוע בגדילה, ולא תמיד יסייע לו. כך, עצם האבחון המדויק ימנע זאת מראש בנוסף, השיטה הייחודית שפיתחתי לטיפול באסתמה של פעוטות באמצעות סטרואידים נשאפים בכמויות קטנות מאפשרת גדילה תקינה בד בבד עם ריפוי של ההתקף. טיפול נכון כזה מונע מצבי שיעול ליחה וקוצר נשימה חוזרים של הילד וגם מונע הפסד ימי שהיה בגן או בבית הספר, והפסד ימי עבודה של ההורים.

במלים אחרות, עיקר הבעיה הוא באבחון לא נכון, הקשור בתפיסה מקובלת מוטעית כי לא ניתן לאבחן אסתמה בכלל אצל פעוטות מתחת לגיל שנה , ובעיקר שלא ניתן לאבחן אסתמה אצל פעוטות וילדים ללא צפצופים בריאות כשהסימן היחיד שלהם הוא שיעול ממושך.

הקושי היחיד בטיפול במשאף או בספייסר נובע מכך שכל הפעוטות מגלים התנגדות לשימוש בספייסר הכולל מסיכה על הפנים וזאת מסיבות מובנות. ההורים המגיעים למרפאה שלי עוברים הדרכה מדוקדקת כיצד לתת את הטיפול לילד ביעילות למרות התנגדותו הראשונית, בכל המקרים, גם פעוט שהתנגד בהתחלה יתרגל בהמשך ויוכל לקבל את הטיפול באמצעות הספייסר ללא התנגדות.

הטיפול בפעוט או בילד לא יהיה יעיל אם ההורים לא יהיו משוכנעים שלילד שלהם יש בעיה ושהם

מסוגלים לפתור אותה ביעילות. כדי שההורים יבינו מה הבעיה של הילד שלהם עליהם לראות לפני הביקור עם הסברים על המחלה ועל הטיפול בה. [סרטון וידאו](#) הראשון במרפאתי

אסתמה אצל פעוטות. אילוסטרציה: שטארסטוק

מהם סוגי הטיפולים המוצעים באסתמה בפעוטות? האם יש צורך בטיפול מונע

הטיפול באסתמה אצל פעוטות מורכב משני סוגים - טיפול בזמן ההתקף וטיפול מונע. פעוט שיש לו התקף והוא מגיב היטב לטיפול ומבריא, ותקופה ארוכה לאחר מכן (למעלה מחודש) הוא נשאר בריא, יכול להסתדר עם טיפול רק בעת ההתקפים עצמם.

לעומתו, פעוט שהמרווחים בין התקף להתקף שלו הם פחות משלושה שבועות, למרות התגובה הטובה לטיפול בעת ההתקף, צריך לקבל טיפול מונע לתקופה שמוגדרת לפי חומרת המחלה, ועונת השנה (יותר בחורף שבו יותר מצטננים), בדרך כלל בין שבועיים לחודשיים.

כיצד ניתן למנוע התקפי אסתמה בתקופות מועדות לפורענות, כגון עונות מעבר וכשהילד חולה

אחד הגורמים העיקריים להתקף אסתמה אצל פעוטות הוא צינון. אם נצליח למנוע מפעוטות עד גיל 5 מלהצטנן, נוכל ברוב רובם של המקרים למנוע התקפי אסתמה. מגיל 5 ומעלה הסיבה העיקרית להתקף נותרת ההצטננות, אך נוספים לה גורמים נוספים כמו רגישות לאלרגנים כגון אבקנים, דשא ושערות של חיות מחמד. אצל ילדים בגיל עשר ומעלה לעתים ריצה באוויר קר עשויה לגרום להתקף. אך כאמור, הגורם העיקרי להתקף אסתמה אצל פעוטות ואצל ילדים כאחד, הוא הצטננות.

מהם אחוזי ההצלחה של טיפול באסתמה אצל פעוטות

כמעט כל הילדים מבריאים מאסתמה של פעוטות, אצל רובם זה קורה בגיל 3 או לקראת גיל 5. תחנות (נוספות, נדירות יותר, הן גיל 7, גיל עשר, ותחנה אחרונה בגיל ההתבגרות (מעטים ממש

לסיכום, למחקר שלוש מסקנות עיקריות: גם פעוטות סובלים מאסתמה. יש להתייחס להתקפי שיעול ממושך אצל ילדים ופעוטות כאל אסתמה ולטפל גם בהם ביעילות בטיפולים אנטי-אסתמטיים. לבסוף, ניתן (ובפעוטות אף רצוי מאד) לטפל באסתמה ביעילות גם ללא סטרואידים הניתנים דרך הפה.

הוא מומחה ברפואת ילדים ומומחה ברפואת ריאות בילדים בעיקר באסתמה של [פרופ' בנימין וולוביץ](#) ילדים.

zap doctors סייע בהכנת הכתבה: יותם בן מאיר, כתב

<http://www.doctors.co.il/ar/19772>